

Dr. Hasan AKGEDİK

**YARGI KARARLARI IŐIĐINDA
KAMU ZARARI**



**FILİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2024**

Mayıs 2024

ISBN: 978-975-368-996-0

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 48596

YAYINLAYAN



Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

ÖNSÖZ

Bu çalışma ile daha önce idare hukuku tarafından ayrıntılı olarak ele alınmayan kamu zararı kavramına verilen değerin ortaya konulabilmesi için çaba gösterilmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanması ve yazım sürecinde desteğini esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. Zehreddin Arslan'a, çalışmanın jüri önünde sunulması için emek ve çaba harcayan tez danışmanı hocam Doç. Dr. Kahraman Berk'e, jüri üyelerinden Prof. Dr. Tahir İrfan Barlass, Doç. Dr. Nilay Arat ve Dr. Öğr. Üyesi Zafer Ertunç Şirin'e ve son olarak kızıma ve eşime teşekkür ederim.

Ayrıca Bu çalışma, İ.Ü. Araştırma Fonu tarafından desteklenmiş olup, ID numarası 3347, proje numarası 55555'tir. Bu anlamda Fonun desteği için de teşekkür ederim.

Dr. Hasan AKGEDİK, İSTANBUL, 2024

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	III
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMU ZARARININ TANIMI, BENZER VEYA YAKIN KAVRAMLAR, TARİHİ GELİŞİMİ, ORTAYA ÇIKIŞI VE HİZMET KUSURU İLİŞKİSİ

1. Kamu Zararının Tanımı, Benzer Veya Yakın Kavramlar	5
1.1. Kamu Zararının Tanımı ve Kavram Sorunu.....	5
1.1.1. Kamu Zararının Ortaya Çıkışı	5
1.1.2. Kamu Zararının Tanımı	13
1.2. Kamu Zararının Sujesi (Zarardan Kimin Sorumlu Olacağı Konusu)	15
1.3. Kamu Zararına Yönelik Eleştiriler	20
2. Kamu Zararına Benzer Kavramlar Ve Tanımda Kullanılan Kavramlar	23
2.1. Görev Zararı	23
2.2. Hazine Zararı	26
2.3. İdare Zararı	27
2.4. Kamu Zararına Yönelik Emare Kavramı	27

2.5. Kamu Zararı Alacağı Kavramı	28
2.6. Kamu Zararının Tanımında Yer Alan Kamu Kaynağı Kavramı	31
3. Kamu Zararının Tespitinin Gerekliliği	34
4. Kamu Zararının Tarihi Gelişimi Ve Yasal Dayanakları	38
5. Kamu Zararının Diğer Hukuk Dalları İle İlişkisi	52
5.1. İdare Hukuku - Kamu Zararı İlişkisi	52
5.2. Borçlar Hukuku - Kamu Zararı İlişkisi	55
5.3. Ceza Hukuku - Kamu Zararı İlişkisi	56
6. Kamu Zararının Şartları.....	60
6.1. Fiil	61
6.1.1. Olumlu Davranış (Hareket)	62
6.1.2. Olumsuz Davranış (Hareketsiz Kalma).....	62
6.1.3. Fiil ve Kamu Zararı İlişkisi	63
6.1.4. Kamu Görevlilerinin Etik Dışı Davranışları ve Kamu Zararı	66
6.2. Zarar	71
6.2. 1. Maddi Zarar – Manevi Zarar ve Kamu Zararı	72
6.2.2. Fiili Zarar ve Kamu Zararı.....	73
6.2.3. Mahrum Kalınan Kar ve Kamu Zararı	74
6.2.4. Doğrudan Zarar ve Kamu Zararı	74
6.2.5. Muhtemel Zarar ve Kamu Zararı.....	75
6.2.6. Kamu Zararının Ortaya Çıkışı	75
6.2.6.1. Kamu Kaynağında Artışa Engel Olunması Nedeniyle Kamu Zararının Ortaya Çıkışı.....	79
6.2.6.2. Kamu Kaynağında Eksilmeye Sebep Olunmasından Dolayı Kamu Zararının Ortaya Çıkışı.....	85
6.3. Kusur	90

6.3.1. Kast (Dolus).....	92
6.3.2. İhmal (Culpa).....	97
6.4. İlliyet Bağı.....	101
6.4.1. İlliyet Bağının Tanımı	101
6.4.2. İlliyet Bağı Teorileri	101
6.4.2.1. Şart Teorisi.....	102
6.4.2.2. Uygun İlliyet Bağı Teorisi	103
6.4.2.3. Birden Çok Sebep ve İlliyet Bağı	103
6.4.3. İlliyet Bağı - Kamu Zararı İlişkisi	105
6.4.4. İlliyet Bağını Kesen Haller	107
6.4.4.1. Mücbir Sebep – Zorunlu Haller – Beklenmeyen Durumlar	108
6.4.4.2. Zarar Görenin Kusuru	111
6.4.4.3. Üçüncü Şahsın Kusuru.....	112
7. Kamu Zararı - Hizmet Kusuru İlişkisi.....	113
7.1. İdari Kusur – Kamu Zararı İlişkisi	113
7.2. Kişisel Kusur - Kamu Zararı İlişkisi	115
7.3. Salt Kişisel Kusur – Kamu Zararı İlişkisi	124
7.4. Görev Kusuru - Kamu Zararı İlişkisi	125

İKİNCİ BÖLÜM

KAMU ZARARININ TESPİTİ, TAHSİLİ VE HUKUKİ SONUÇLARI

1. Kamu Zararının Tespiti	135
1.1. Kamu Zararının Tespit Şekilleri.....	135

1.1.1. Kamu Zararının Denetim Yoluyla Tespiti ve Denetime İlişkin Kavramlar.....	135
1.1.1.1. Denetim.....	135
1.1.1.2. Mali Denetim	138
1.1.1.3. İç Denetim.....	140
1.1.1.4. Dış Denetim	141
1.1.1.5. Yüksek Denetim.....	142
1.1.1.6. Denetim ve Kamu Zararı İlişkisi.....	142
1.2. Kamu Zararının Kontrol Yoluyla Tespiti	144
1.2.1. Kamu Zararının İnceleme Yoluyla Tespiti	146
1.2.2. Kamu Zararının İdari Denetim Yoluyla Tespiti	147
1.2.3. Kamu Zararının Kesin Hükme Bağlama Yoluyla Tespiti.....	149
1.2.4. Kamu Zararının Yargı Kararıyla Tespiti	150
2. Kamu Zararının Takibine İlişkin Hukuki Süreç	151
2.1. Kamu Zararı Alacağıın Tebliği ve Kesinleşmesi	151
2.1.1. Kamu Zararı Alacağıın Tebliği.....	151
2.1.2. Kamu Zararı Alacağına İtiraz	152
2.1.3. Kamu Zararı Alacağıın Kesinleşmesi	153
2.2. Kamu Zararı Alacağıında Faiz	154
3. Kamu Zararı Alacağıın Tahsili.....	156
3.1. Kamu Zararı Alacağıın Tahsilinde Uygulanacak İlkeler	156
3.1.1. Borçluya Kolaylık Sağlanması İlkesi	156
3.1.2. Kamu Zararı Alacağıın Güvence Altına Alınması İlkesi	157
3.1.3. Kamu Zararı Alacağı İçin Hapis Cezası Uygulanmaması İlkesi	158
3.1.4. Kamu Zararı Alacağıın Para İle Tahsil Edilmesi İlkesi	159

3.1.5. Kamu Zararı Alacağıın Borçlunun Rızası Olmadan Re'sen Tahsilat Yapılmaması İlkesi	160
3.2. Kamu Zararı Alacağıın Tahsilin Gerekliliği	161
3.3. Kamu Zararı Alacağı Tahsil Usulleri	162
3.3.1. Rızaen Tahsil	162
3.3.2. Sulh Yoluyla Tahsil	163
3.3.3. Takas Yoluyla Tahsil.....	166
3.3.4. İcra Yoluyla Tahsil	168
3.4. Kamu Zararında Taksitlendirme	169
3.4.1. Yazılı Başvuru Şartı.....	169
3.4.2. Taksitlendirmede Yetki	169
3.4.3. Taksitlendirme Süresi ve Esasları.....	170
3.4.4. Taksitlerin Ödenmemesi Durumunda Yapılması Gerekenler	170
4. Kamu Zararında Zamanaşımı.....	170
5. Kamu Zararı Alacağıın Silinmesi.....	172
6. Kamu Zararının Hukuki Sonuçları	175
6.1. Kamu Zararının İdare Ve Kamu Görevlisi Bakımından Hukuki Sonuçları	175
6.1.1. Suç İhbarında Bulunulması, Disiplin Soruşturması Veya Kovuşturma Açılması.....	175
6.1.2. İdari Tasarruflar	177
6.1.2.1. Para Cezası Verilmesi	179
6.1.2.2. Kıst Maaş Uygulanması	179
6.1.2.3. Görevden Uzaklaştırma İşlemi.....	180
6.1.2.4. Disiplin Cezası Verilmesi	180
6.1.2.5. Görev Yeri Değişikliği.....	184
6.1.3. Tazmin Yolunun İşletilmesi	186

6.2. Kamu Zararının Sebep Olan Kişiler Bakımından Sonuçları	191
6.2.1. Hareketsiz Kalma	191
6.2.2. Ödeme Yapılması	191
6.2.3. İtiraz Yoluna Başvuru.....	192
6.2.4. Yargı Yoluna Başvuru	192
7. Kamu Zararı Ve Rücu	195
7.1. Rücunun Tanımı	195
7.2. Rücunun Kanuni Dayanakları	197
7.3. Rücunun Şartları.....	199
7.4. Rücunun Zorunlu Olup Olmadığı Meselesi	200
7.5. Rücuda Zamanaşımı	202
7.6. Rücuda Görevli Yargı Yeri	203

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BAZI ÜLKELERDE KAMU ZARARI UYGULAMALARI

1. Bazı Ülkelerde Kamu Zararı	207
1.1. Kavramın Uluslararası Hukukta Genel Görünümü	207
2. Ülkeler Bazında Kamu Zararı	208
2.1. Almanya	208
2.1.1. Kamu Zararı ve Hukuki Dayanakları	208
2.1.2. Kamu Zararının Tespiti	211
2.1.3. Kamu Zararının Tahsili	215
2.2. Amerika Birleşik Devletleri	217
2.2.1. ABD Mali Yönetim Ödeme Sistemi ve Sorumluluk İlişkisi - Tarihi Gelişimi	217
2.2.2. Kamu Zararı ve Hukuki Dayanakları	221

2.2.3.Kamu Zararından Sorumlular	224
2.2.3.1. Sayman (Accountable Officer)	225
2.2.3.2. Tasdik (Onay) Memurları(Certifying Officers).....	225
2.2.3.3. Tediye Memurları(Disbursing Officers)	225
2.2.3.4. Kasiyerler(Cashiers).....	226
2.2.3.5. Tahsilat Memurları (Collecting Officers)	227
2.2.3.6. Diğer Memurlar ve Sorumlular (Other Agents and Custodians)	227
2.2.4.Kamu Zararının Tespiti ve Tahsili.....	228
2.2.5. Sorumluluğu Ortadan Kaldıran Haller	234
2.2.5.1. Yangın ve Doğal Afetler	234
2.2.5.2. Hırsızlıktan Dolayı Kayıplar	234
2.2.5.3. Yolsuzluk (Zimmetine Geçirme- Embezzlement)	235
2.2.5.4. Açıklanmamış Kayıp (Zarar) veya Eksiklikler.....	235
2.2.5.5. Güvenlik Önlemlerinin Alınmış Olması	236
2.2.5.6. Sevkiyat Kayıpları.....	237
2.2.5.7. Hafifletici Sebepler	238
2.2.6. Zamanaşımı	238
2.3. Avrupa Birliği'nde Kamu Zararı	238
2.3.1. Kamu Zararı ve Hukuki Dayanakları	238
2.3.2. Kamu Zararının Tespiti	239
2.4. Avustralya	241
2.4.1. Kamu Zararı ve Hukuki Dayanakları	241
2.4.2. Kamu Zararının Tespiti	243
2.5. Avusturya	244

2.5.1. Kamu Zararı ve Hukuki Dayanakları	244
2.5.2. Kamu Zararının Tespiti	246
2.6. Fransa	247
2.6.1. Kamu Zararı ve Hukuki Dayanakları	247
2.6.2. Kamu Zararının Tespiti	248
2.7.İngiltere	255
2.7.1.Kamu Zararı ve Hukuki Dayanakları	255
2.7.2.Kamu Zararının Tespiti ve Denetim	257
2.8. İspanya.....	259
2.8.1. Kamu Zararı ve Hukuki Dayanakları	259
2.8.2. Kamu Zararının Tespiti	265
2.8.3. Kamu Zararının Tahsili	268
2.9. İtalya.....	270
2.9.1. Kamu Zararı ve Hukuki Dayanakları	270
2.9.2. Kamu Zararının Tespiti	271
2.10. Kanada.....	273
2.10.1. Kamu Zararı ve Hukuki Dayanakları	273
2.10.2. Kamu Zararının Tahsili	276
2.11. Portekiz.....	278
2.11.1. Kamu Zararı Kavamı ve Hukuki Dayanakları.....	278
2.11.2. Zararın Kapsamı	279
2.11.3. İdari Yaptırımlar	281
2.11.4. Sorumluluğu Ortadan Kaldıran Haller ve Zamanaşımı	283
SONUÇ	285
BİBLİYOGRAFYA	293

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
AİD	: Amme İdare Dergisi
AMKD	: Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi
AÜHF	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
AÜSBE	: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
AYİM	: Askeri Yüksek İdare Mahkemesi
AyM,	: Anayasa Mahkemesi
b.	: bendi
BGB	: Alman Medeni Kanunu
Bkz.	: Bakınız
BOA, MMD	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Maliyeden Müddever Def- ter
bs.	: baskı
C.	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
Ch	: Chapter
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
Çev.	: Çeviren
DD,	: Danıştay Dergisi
DİDDKK	: Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu Kararı
DMK	: Devlet Memurları Kanunu
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
E.	: Esas
Edt.	: Editör

ERÜHFD	: Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
ESA	: System of Integrated European Accounts
GAO	: Government Accountability Office(Amerikan Sayıştay)
GFS	: Government Finance Statistics Manuel
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GÜSBE	: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
HD	: Hukuk Dairesi
hk,	: Hakkında
İ.Ü.	: İstanbul Üniversitesi
İHİD	: İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜSBE	: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
K.	: Karar
KDV	: Katma Değer Vergisi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KT.	: Karar Tarihi
md.	: madde
MMTD	: Millet Meclisi Tutanak Dergisi
Mük.	: Mükerrrer
NAO	: National Audit Office
NSA	: System of National Accounts
OLAF	: European Anti-Fraud Office (Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Ofisi)
ÖİK	: Özel İhtisas Komisyonu
pp.	: page
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa

S.	: Sayıştay
SAYDER	: Sayıştay Denetçileri Derneği
SD.	: Sayıştay Dairesi
SGKK	: Sayıştay Genel Kurulu Kararı
ss.	: Sayfa Sayısı
STKK	: Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı
sy.	: Sayı
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TODAİ	: Türk ve Orta Doğu Amme İdaresi
TT.	: Tebliğ Tarihi
U.S.C.	: United States Code
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
UyM	: Uyuşmazlık Mahkemesi
v.d.,	: ve diğerleri
Y	: Yargıtay
Yar. CGKK,	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararı
Yay	: Yayınları
YİBBGKK,	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararı
YKD.	: Yargıtay Kararları Dergisi
yl.	: yıl
ZBR	: Memur Hukuk Dergisi (Almanya)
ZR	: Alman Medeni Hukuku

GİRİŞ

Kamu zararı 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda tanımlanmış olmakla birlikte, aslında bu kavramın temelleri daha eskilere dayanmaktadır. Kavramın ortaya çıkışını irdelemek için öncelikle idarenin uğradığı zararların tazmini konusunda işleyen sistemin açıklanmasında yarar vardır. Bilindiği üzere özel hukukta, taraflar eşit hak ve yetkilere sahiptir. Kamu görevlileri dışında bireyler tarafından idareye veya idarenin mallarına verilen zararlar özel hukuk hükümleri çerçevesinde tazmin edilmektedir. Öte yandan, bireyin idareye verdiği zararların özel hukuk çerçevesinde tazmin edilmesine karşın kamu görevlileri tarafından verilen zararların tazmin edilmemesi düşünülemez. Eşitlik ilkesi, sosyal adaletin sağlanması ve toplumsal dengenin korunması gibi sebeplerden dolayı idare ile kamu görevlilerinin ilişkilerini düzenleyen özel düzenlemeler ortaya çıkmıştır. Bu düzenlemelerin başında ise kamu görevlilerinin yargılanmasında takip edilecek usul ve esasların düzenlenmesi ve kamu görevlilerinin idareye vermiş oldukları zararların tazminini öngören usul ve esasların düzenlenmesi gibi konular gelmektedir.

Kamu görevlilerinin mali sorumluluğunu iki şekilde ele almak gerekmektedir. Çünkü bizdeki sorumluluk hukuku ile eşdeğer bir şekilde kamu görevlilerinin görevleri sırasında görevin etki ve tesirinden dolayı üçüncü kişilere vermiş oldukları zararın tazmini devlet tarafından üçüncü kişilere ödenmekte olup, daha sonra ilgili kamu görevlisine rücu hakkı saklı tutulmaktadır. Bu gerekçeden hareketle; kamu zararı kavramının gelişiminde birincisi kamu görevlilerinin kamu hizmetlerini yerine getirirken bizzat kişisel kusurlarından doğan zararlardan sorumluluğu, ikincisi ise; kamu görevlisinin hizmet içerisinde, görevin etkisi ve

tesiri nedeniyle yapmış olduğu işlem ve eylemleri sebebiyle idarenin ajanı olmasından kaynaklanan ve idarece üçüncü kişilere ödenen zararların tazmini sırasındaki mali sorumluluğunun gelişimi önemli bir yer tutmaktadır.

Ülkemiz kamu mali yönetimi uzun yıllar mülga 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ile yönetilmiştir. Bu kanun Fransa'daki mali mevzuattan etkilendiğinden olsa gerek Sayıştay kararlarında, kamu zararı fazla ve yersiz ödeme, devlet zararı¹, devlet alacağı, hazine zararı², kamu alacağı ve zarar gibi kavramların kullanıldığı görülmektedir.

Ancak son yıllarda ülke içerisinde meydana gelen ekonomik, sosyal değişim ve gelişmeler, özellikle de Türkiye'nin Avrupa Birliği ile entegrasyon süreci içerisinde ülkenin kendi ekonomi ve hukuk alanındaki kavramlarını AB ile uyumlaştırma gerekliliği, uluslararası düzeyde yeni makro iktisat politikalarının ortaya çıkması ve muhasebe sisteminde meydana gelen değişim kavramının kullanımını hazırlayan etkenlerdir. Bu bağlamda kamu harcamalarının ve kamu gelirlerinin uluslararası sınıflandırma tasnifi içerisinde kamu kesiminin yer alması 5018 sayılı Kanunda "kamu zararı" kavramının kullanılmasını gerektirmiştir.

¹ Bkz. mülga 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu, md. 22.(Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hükümlere aykırı işlem ve davranışlardan doğan devlet zararı, sorumlularına ödetirilir), Devlet zararı kavramının kullanıldığı karar için bkz; SGK, KT. 14.10.2002, K. 5044/1; (Çevrimiçi), <http://www.sayistay.gov.tr/karar/SGKK/Sgkk2.asp>; SGK, KT. 21.5.1981, K. 4122, (Çevrimiçi), <https://www.sayis.tay.gov.tr/tr/kararlar/gkk/?krr=39820>; Erişim Tarihi, 15.04.2020.; STK Esas: 0 / Karar: 2015 / 41038 Karar Tarihi: 10.11.2015; STK. Esas: 0 / Karar: 2015 / 41037 Karar Tarihi: 10.11.2015 (Çevrimiçi) <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf?dswid=2835#>, Erişim Tarihi: 21.07.2020.

² Hazine zararı kavramının kullanıldığı kararlar için bkz; S4D, KT. 07.10.2003, K. 29606, S5D, KT. 28.06.2001, K. 10062; S7D, KT. 05.11.2002, K. 9138; S7D, KT. 28.05.2002, K. 8995; S7D, KT. 19.03.2002, K. 8986; S7D, KT. 28.03.2002, K. 8898, S7D, KT. 06.04.2000, K. 588; (Çevrimiçi), <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/>; SGK, KT. 20.06.2002, K. 5030; (Çevrimiçi), <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/gkk/?krr=41037>, Erişim Tarihi, 15.04.2020.

Öte yandan, mülga 1050 sayılı Kanun Fransa'daki mevzuattan etkilenmekle birlikte 5018 sayılı Kanundaki kamu zararı kavramının tanımını bize özgüdür. Bu yönüyle yabancı hukuktaki görünümünün tam karşılığı da bulunmamaktadır. Ancak Anglo - Sakson hukuk sistemi içerisinde kamu zararı kavramı ödeneklerin harcanması ve gelirlerin toplanması ile sınırlandırılmışken bize özgü olarak kamu zararı kavramı içerisinde, idarece ödenen tazminatlar da yer almıştır. Bu düzenleme ile kamu zararı ile hizmet kusuru kavramları bir arada değerlendirilmeye çalışılmıştır.

"Kamu Zararı" kavramının Türk hukuk sistemine yakın dönemde girmesi, kavramın anayasal ve yasal dayanaklarının geçirdiği tarihsel evrim ile birlikte ele alınmamış olması, 5018 sayılı Kanunun gerek özel hukuk gerekse kamu hukuku literatüründe idareyi denetleyen kurumlar (anayasal kurumlar dahil; örneğin Sayıştay, Danıştay ve kapatılan AYİM), kurum içi ve dışı birimler tarafından "kamu görevlilerinin kişisel kusurları bulunmasa dahi ortaya çıkan zarardan sorumlu tutulmaları gerektiği" şeklinde yorumlanması, böyle bir çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu noktadan hareketle bu çalışmanın temel amacı; kamu zararı kavramının nasıl ortaya çıktığını (özellikle sorumluluk hukuku bakımından), kavramın uygulanması ile sorumlu tutulan kurum ve birimler tarafından nasıl anlaşılıp yorumlandığını ortaya koymaktır.

Çalışma, kamu zararı kavramı ile sınırlı tutulmuş olup, kavrama atfedilen hukuki değerden yola çıkılarak yargı kararlarından yararlanılmaktadır. Tezin hazırlanma sürecinde başta Sayıştay, Danıştay, Yargıtay ve kapatılan AYİM, Askeri Yargıtay ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu gibi kurumların tüm kararlarının paylaşımına açık olmaması, yetkili bazı kamu görevlilerinin konu hakkında görüş belirtmekten kaçınması ve kavramın literatürdeki karşılığının araştırılması kapsamında bilgi alışverişinin hem uzun zaman alması, hem de doğru kişi ve kaynağa ulaşmadaki zorluklarla karşılaşmıştır. Kararların bir kısmı UYAP sisteminden elde edilmiştir. Çalışma yapılırken bir taraftan da Sayıştay Başkanlığı'na düzenlenen "Kamu Zararı" konulu panellere katılmak suretiyle kavramın uygulayıcılar açısından yorumlanması ile

ilgili birebir görüşmeler yapılmıştır. Tez belirlenen hedefler kapsamında konu üç bölümde incelenmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde, kamu zararı kavramının tarihi gelişimi ile birlikte kavramın tanımına, benzer veya yakın kavramlara yer verilmiştir. Bu bölümde kamu zararının şartları ile hangi hallerde ortaya çıktığı hususları ele alınmıştır. Ayrıca bu bölümde kamu zararı kavramının bazı hukuk dalları ve ilkelerle ilişkisi ele alınarak, kamu zararı hizmet kusuru ile ilişkisi kişisel kusur ve görev kusuru bağlamında değerlendirilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, kamu zararının tespiti ve tahsiline ilişkin süreçlere yer verilmektedir. Yine bu bölümde kamu zararının hukuki sonuçlarının neler olabileceği ortaya konularak, kamu zararının rücu ile ilişkisi değerlendirilmektedir. Üçüncü bölümde ise bazı ülkelerde kamu zararının nasıl ele alındığı kısaca ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Sonuç bölümünde ise, yapılan tespitler kapsamında, genel bir bir değerlendirme yapılarak gerek kamu zararının ne olması gerektiği konusunda gerekse kavramın uygulanması sırasında tespit edilen sorunlara yönelik somut çözüm önerileri sunulmaktadır.